

esse assecutum ipsius Alexandri mentem. Dicit Alexander, hanc solemnitate non præsumi, etiam cursu triginta annorum, quando is, ad cuius favorem oritur hæc præsumptio, affirmat, & allegat solemnitatem intervenisse, secus si negat. Ita in specie Alexandrum declarat Ruin. in consil. 23. nume. 2. lib. 5. qui ait, sic scripsisse, & Salic. in l. si filius. C. de petit. har. Et subiungit Ruin. eod. verso dicit, solemnitate extrinsecam ita demum non præsumi, si eius defectus allegetur, sicuti tradunt Rom. Castr. Alex. & reliqui, quos commemoravi supra in 3. declarat. primi casus Comprobatur Ruin. declaratio ex eo, quod dicere solemus, etiam contra præsumptionem juris, & de iure, admitti contrariam probationem confessione eius, pro quo stat ipsa præsumptio, sicuti copiose differimus supra lib. 1. q. 61. Ita ergo, & nostro in casu, locus non est huic præsumptioni, in negante eo, pro quo aliqui orta est præsumptio ipsa.

70 Declaratur secundo, ut non habeat locum quoad solemnitatem consensus superioris, qui requiritur in contractu celebrando, ut puta in consensu, & licentia Summi Pontificis, necessaria in alienatione bonorum Ecclesiæ. Nam illa non præsumitur etiam cursu 30. annorum, cum verisimile non sit, quod ipse Pontifex habuerit scientiam talis contractus, & alienationis. Ita Bald. in l. 2. C. de leg. har. Alex. in consil. 9. nu. 7. lib. 3. & in consil. 17. nu. 8. lib. 4. & hos secuti sunt Afflicti. in decis. 107. col. ult. & Craue. in d. tract. de antiq. temp. in 3. part. principali, in princ. nu. 18. Qui ob id inferunt, quod allegans præsumptionem solemnitatis consensus, vel licentiæ Principis, & superioris, probare debet, quod is princeps sciuit contractum sic confectum fuisse. Hanc quoque declarationem probant Fel. in c. Alber. in fi. de testibus, in c. illud, num. 7. de præsump. & in c. sicut, nu. 33. ver. bene fateor, de sent. & re iud. Ruin. in consil. 35. col. 4. lib. 3. & in consil. 23. nu. 19. lib. 5. Cror. in d. l. sciendum, nu. 25. ver. 3. fallit. Rip. lib. 2. resp. cap. 22. nu. 1. qui testatur communem esse opinionem. Idem decidit Capi. in decis. 4. in 29. & 30. qui tamen intelligit, & declarat, nisi contractus fuisset celebratus eo in loco, in quo esset notorium: & consequenter verisimile, quod Princeps sciuerit. Rui. in consil. 15. nu. 16. lib. 4. & Mascari. in conclus. 416. nu. 2. & hoc in casu defendi poterit opinio Barba. in cap. requisit. nu. 29. in fi. de testa. cum dixit, cursu temporis præsumi scientiam Prætoris, qui decretum interponere debebat, cum is Prætor loci, in quo celebratus est, illud adhibere teneatur.

Et præterea cessat hæc declaratio, secundum Craue. tam præcator in loco, num. 19. quando decursum effect tempus immemorabile. Nam tunc omnino præsumitur adhibitus consensus, & licentia superioris. Imo (inquit Craue. post Ale.) non requiritur scientia superioris, etiam si de eius præiudicio agitur. Et idem responderunt Ruin. in consil. 105. nu. 5. lib. 5. Dec. in consil. 85. col. 2. & Cur. Iun. in consil. 158. nu. 12.

Declaratur tertio, ut non procedat in solennitate, quæ est contra ius commune, ut puta in dispensatione, quæ non præsumitur cursu temporis, ut si quis diu possedit duo beneficia incompatibilia, vel si ætate minor, vel alia de causa incapax possedit beneficium, & alleget dispensationem sibi concessam fuisse. Nam dispensatio illa non præsumitur cursu temporis. Ita Bellamera in consil. 10. col. 20. vers. & si dicas quod concessio, &c. Qui quidem respondit contra eum, qui erat in possessione, seu quasi, faciendi actus, qui sine dispensatione fieri non poterant, atque ita Bellameram intellexit, & visus est sequi Cra. in tract. de antiq. tempo. in 3. par. principali. in princ. nu. 20.

Cæterum Abbas in c. licet Heli, col. ult. de simo. scriptum reliquit, esse considerandam temporis antiquitatem, beneficiati qualitatem, necnon, & conditionem su-

periorum prædecessorum, qui ipsam beneficiatum tolerarunt. Et si ex his dispensatio illa erit verisimilis, illa præsumetur, saltem cum iuramento ipsius beneficiati allegantis amissionem dispensationis, sicuti in simili dicitur mus de iuramento suppletivo, quod fit defertur, quando præsumptio, & verisimilitudo est pro eo, qui vult iurare, iuxta c. ult. de iure iur. Imo, & sine iuramento, sensit Abbas. præsumi dispensationem in antiquis. Quæ sanè præsumptio (subiungit Abbas) non habet locum, quæ de ius commune adeo repugnaret beneficium obtinenti, ut superior expresse consentire, & dispensare non posset. Nam tunc nec etiam tacite temporis cursu consensisse præsumitur. Et Abbatem hac in declaratione secuti sunt Cosmus Gummyer in Pragm. sanctio in tit. de pacificis possessionib. S. ordinarij in verbo, inquirant, col. pen. & Craue. in d. 3. part. nu. 21. Et opinionem illam Abbas in d. c. licet Heli, adversus Bellameram secuti sunt Anch. in consil. 117. Ioan. de Anan. in consil. 61. Felin. in c. illud, col. pen. de præsump. & in c. sicut, nu. 31. vers. 5. aduerte, de sent. & re iud. copiose, & acute Gomez. in reg. cancella. de triennali poss. q. 10. col. 6. vers. illis tamen obstantibus, qui multis ostendit, præsumi a superiore dispensationem. Et comprobati potest opinio Abb. & sequitur, eosimili, quo dicimus solemnitate requisita in unione fidei beneficiorum, præsumi, adhibita cursu temporis, quem admodum dixi supra in fine secundij casus, ex sententia Romani, Alexandri, & Crauetæ, & tamen certum est, uniones beneficiorum a iure communi reprobari.

77 Declaratur quarto, ut prædicta procedant solum in solennitate extrinseca, quæ cursu temporis præsumitur, secus ubi ageretur de substantia actus. Nam illa temporis cursu non præsumitur, ita post multos declarat Craue. in d. tract. de antiq. tempo. in d. 3. part. principali, in princ. num. 22. & accedunt Grammat. in decis. 79. num. 14. Narra in consil. 162. nume. 24. & Olasc. in decis. 173. num. 3. & 4. Verum hæc non est propriè huius præsumptionis declaratio, & exceptio, cum tota hæc nostra disputatio sit de præsumenda ipsa solennitate, non autem substantia, sicut de titulo, de quo dixi in præcedenti præsumptione.

78 Declaratur quinto, ut non habeat locum prædicti casus, quando instrumentum, in quo solennitates ipsæ enunciatae sunt, nullam fidem facit. Nam tunc temporis cursu solennitates ipsæ non præsumuntur, ita Bald. & Imol. in l. 1. ff. de his que in testam. delen. Corp. in consil. 22. col. 3. vers. in super quam plura, lib. 3. & Socin. sen. in consil. 2. col. 2. lib. 3. quos secutus est Craue. in d. tract. de antiq. tempo. in d. 3. par. in princ. num. 26. & in 2. par. principali, nu. 57. & scripsi supra in lib. 2. in præsumpt. 68. nu. 22. Et ibi rationem adduxi.

79 Declaratur sexto, ut procedat prædicti casus, quando ex ipsa inspectione instrumenti apparet, solemnitatem non fuisse adhibitam. Nam tunc quovis temporis cursu solennitas hæc non præsumitur, ita Castr. in consil. 81. in causa quæ vertitur inter Reverendum Patrem, nu. 3. lib. 2. Abb. in consil. 61. col. ult. vers. item antiquitas, lib. 1. Alex. in consil. 1. nume. 21. lib. 4. Cepola in consil. 25. in fi. primi dubij, in civilib. Felin. in c. sicut, num. 33. vers. 7. & ult. & vers. bene etiam fateor, de re iudic. l. as in l. 1. nu. 15. vers. quinto limit. C. qui admitti. & in consil. 176. col. ult. lib. 2. Ruin. in consil. 63. numer. 19. & in consil. 69. num. 9. lib. 2. & in consil. 49. num. 8. lib. 4. & in consil. 154. num. 13. lib. 5. Dec. in c. quoniam contra, nu. 27. de probatio. & in consil. 13. col. 1. & in consil. 36. col. 3. vers. secundò responderi. in consil. 409. num. 7. & in consil. 445. col. penult. Brun. in tract. de forma, & solennitate, in tit. de probatione, & præsumptione forme, & solennitatis, col. 12. vers. est tamen advertendum Curtian. in consil. 130. colum. 2. Gozaqd. in consil. 73. col. 5. nu. 19. Craue. in consil. 290. numer. 6. & in tract. de antiq. tempo. in d.

3. par. princ. in princ. nume. 27. qui simile commemorat. & Bellamer. in consil. 10. de quo diximus in præcedenti præsumptione. Eandem sententiam probant Tiragu. in tract. de præsump. §. 1. glof. 4. vers. ar ego sane. Capha. in consil. 68. nu. 102. lib. 5. Rolan. in consil. 2. num. 128. lib. 1. Olasc. in decis. 33. nu. 7. & Surd. in consil. 28. nu. 110. lib. 1. qui alios etiam referunt, & Put. in decis. 210. n. 4. lib. 2. Et simile est, quod scripsi in præcedenti præsumptione, ex sententia eiusdem Crauetæ, post alios in d. tract. de antiq. temp. 2. part. quartæ partis principal. num. 60. cum dixit, quod et si cursu temporis, cuius in memoria non est in contrarium, præsumi faciat titulum præsumptione iuris, & de iure, tamen illi præsumptioni non statuit, quando constat de titulo ipso vitioso. Dissentunt tamen ab hac declaratione Ang. Imo. 26. & Alexand. quos refert Cror. in d. l. sciendum, nume. 26. qui conciliare conatur.

Declaratur septimo, ut locum non habeant prædicti casus, quando agit de poena committenda. Nam cum tunc requirantur probationes claræ, & liquidæ, non sufficit hæc, quæ a cursu temporis oritur. Ita in specie declarat Ruin. in consil. 23. num. 2. lib. 5. dum respondit, temporis cursu præsumi aditam hæc declarationem, ut illa veniat in publicatione bonorum eius, qui delinquit.

Declaratur octavo, ut prædicti casus locum habeant, quando constat de ipso actu verè, secus, si præsumptio tantum, ut puta, quando in casu, si filius. C. de petit. hered. dubitatur, an filius iussu patris adierit hæreditatem, prius constare debet de ipsa aditione verè, & id si præsumptio tantum constaret, non posset deinde ex cursu temporis præsumi iustus, ita declarat Ruin. in consil. 29. num. 4. lib. 4. & alia ad rem scripsi in præcedenti præsumptione. Et hanc sententiæ causa est ratio, secundum Ruin. quia aliqui præsumptiones in eodem actu concurrerent, quod ad iure non conceditur. 1. Cod. de dotis promiss. Quæ tamen de re differimus supra in lib. 1. quæst. 4.

Declaratur nono, ut locum non habeant prædicti casus, quando alia efficaciore præsumptione constaret, solemnitate hæc extrinsecam minus legitimè fuisse adhibitam, ita Abb. in c. Alpericus, de testib. Cor. in consil. 144. col. 1. vers. nec videtur oportuna, lib. 4. & Craue. in d. tract. de antiq. tempo. in d. 3. par. princ. in princ. num. 30. Est ratio, quia sicuti præsumptio cedit veritati, ut diximus paulo supra, ita etiam cedit efficaciore præsumptioni, l. Divus. ff. de in integr. restit. & scripsi supra lib. 1. quæst. 30. Et hæc præsumptionem fortam à diuturnitate temporis, admittere probationem in contrarium, præter supra allegatos respondit etiam Ruin. in consil. 154. num. 13. lib. 5.

86 Declaratur decimo, ut non procedat in minore, contra quem, cursu etiam longissimi temporis, non præsumitur solemnitas extrinseca, ita Alex. in consil. 94. n. 6. lib. 7. & scripsi in præcedenti præsumpt.

87 Declaratur undecimo, ut non habeat locum, quæ factus pro sui solemnitate requirit scripturam. Nam tunc cursu temporis solemnitas hæc non præsumitur, ita Abbas in capit. sicut, de re iudic. Roma. in l. sciendum, & ibi Alex. num. 12. ff. de verb. obligat. Ruin. in consilio 69. num. 9. vers. 2. respondetur, lib. 1. & in consil. 49. n. 9. lib. 4. Felin. in d. c. sicut, num. 32. Anton. Gabr. in lib. 1. conclus. in tit. de præsumptio. conclus. 1. num. 60. & Bero. in consil. 48. numer. 20. lib. 3. Et confert, quod scripsi supra in quarta declaratione primi capituli, cum dixi, solemnitatem intrinsecam non præsumi, quando lex requirit scripturam.

Verum à prædictis dissentit Bald. in consil. 116. Columninus, col. 2. lib. 1. & in consil. 24. subtiliter, colum. 2. vers. & notandum est, lib. 4. qui respondit, quod testi emphyteusis probari debet per scripturam, attamè scri-

pturam intervenisse satis probari temporis diuturnitate, ita quoque Alex. in consil. 29. col. pen. vers. item non obstat alia responsio, lib. 6. respondit, temporis diuturnitate præsumi intervenisse scripturam in unione ecclesiasticarum, & collatione ordinum. Conciliari possunt hæc opinioniones, secundum Ripam in l. 1. nu. 104. ff. solut. matrim. & Craue. in tractatu de antiquo temp. in 1. part. tertij par. princ. nu. 40. ut illa prima procedat, quando nullum aliud hominis factum, sed solum ipse temporis cursus intercessit. Secunda verò, quando factum hominis, ut puta in emphyteuta pensionis solutio, & in unione, ut existens in eius quasi possessione, ipis ecclesijs sic inseruerit.

Declaratur duodecimo, ut non habeat locum, quando solemnitatis probatio esset posita in conditione. Nam tunc præsumptio resultans ex temporis cursu, non sufficeret, ita respondit Ruin. in consil. 68. num. 17. & num. 18. lib. 1. quem secutus est Anton. Gabriel. in d. conclus. 1. num. 71. Ea ratione motus est Ruin. quia quando probatio requiritur in vim conditionis, præsumptio non dicitur probatio, atque ita non sufficit, l. Lucius, ff. de eod. & demonstr. Cæterum cum huius declarationis veritas pendeat ab his, quæ scripsi supra in lib. 1. q. 37. ad ea lectores remittendos esse existimaui.

Declaratur decimo tertio, ut locum habeant prædicti casus de iure Civili, secus verò de iure Canonico, ita Gabriel. in d. conclus. 1. in sua auctoritate Aretin. in l. sciendum, num. 12. ff. de verb. obligat. qui meo in codice hoc non scripsit.

Declaratur decimo quarto, ut locum non habeat, quando non apparet de scientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur. Nam tunc solemnitas hæc extrinseca non præsumitur diuturnitate temporis, ita Bald. in l. 2. C. de legit. hered. Alex. consil. 17. colum. ult. lib. 4. & alios referunt Roland. consil. 2. num. 12. 7. lib. 1. & Olasc. in decis. 173. num. 5.

Declaratur decimo quinto, ut locum non habeat, quando quis sciuit actum, sed tamen impugnat non potuit, ita in specie respondit Dec. in consil. 44. numer. 22. qui respondit de eo, qui adire non potuit hæreditatem, ut nec cursu temporis præsumatur adinisse, & in specie nostra Decium secutus est Olasc. in decis. 173. num. 5. in fin.

Est ratio, quia non valenti agere, nulla currit præscriptio, l. 1. §. ult. C. de annali præscript. Nec patientia considerari potest, quando verisimiliter prohiberi non potest, ut in specie tradit Imo. in l. 1. §. denique, nu. 23. ff. de aqua pluvia arcend. Declaratur decimo sexto, ut non procedat, quando solemnitas hæc extrinseca non fuit enunciata, nec potuit intervenire in actu tempore illo, quo confectus fuit, nec partes ipsi solemnitati renunciare potuerunt. Nam tunc nec diuturnitate quidem temporis præsumitur, ita declarant Ruin. in consil. 154. n. 12. in fi. lib. 5. Socin. Sen. in consil. 46. n. 35. lib. 4. Rolan. in consil. 90. nu. 39. lib. 1. & Olasc. in decis. 173. num. 6. Et his accedit Cror. in d. l. sciendum, nu. 31. qui eiusdem opinionis recenset Alex. in consil. 17. lib. 4. & conferunt, quæ dicemus in subsequenti præsumpt. in 3. declarat.

Verbis enunciatis prolata à contrahentibus, quando, & quibus in casibus vera præsumantur.

S V M M A R I V M.

Enunciatis verbis pronunciata à contrahentibus, vera præsumuntur. Id quod etiam ad non contrahentes extenditur, consentientes tamen ipsi contractui, n. 2.

- Et locum habet contra heredes, & successores singulares. numer. 3.
- Atque adeo, ut aliquando probatio in contrarium non admittatur, num. 4.
- Enunciatiua verba præsumuntur vera inter contrahentes, etiam quando de ipso enunciato principaliter disputari contingit.
- Extenditur id etiam ad tertium, quantum ad illius favorem, num. 6.
- Enunciatiua verba prolata in iudicio, præsumptionem faciunt pro tertio.
- Idque præsertim, si antiquitus prolata sint, n. 8.
- Vel adhibitum fuerit iuramentum, n. 9.
- Aut verba enunciatiua significent, causam finalem eius, de quo agitur, num. 11.
- Enunciatiua verba iuramento comprobata disponere.
- Enunciatio facta inter contrahentes, præsumptionem facit, et si id quod enunciatur tempore confecti actus, verosimiliter non potuit intervenire.
- Fallit in eo, qui de facto ipso enunciato vero similiter scientiam, cognitionemque non habuit, num. 13.
- Filiationis confessionem incidenter, & ob aliud emissam, præsumptionem quasi possessionis, aut effectum filiationis non facere.
- Enunciatiua prolata super aliquo facto non convenienti enunciati, non faciunt præsumptionem.
- Filius nominatus incidenter in aliquo actu indifferenti filiationis in quasi possessione non dicitur constitutus.
- Enunciatiua prolata super eo, de quo partes disponere non possunt non habent veritatis præsumptionem.
- Bonorum Ecclesie alienationem pro evidenti utilitate, & necessitate factam esse, enunciatio præsumptionem non facit, sed necessaria est probatio.
- Enunciatio facta à muliere, quod sit vidua, non facit præsumptionem, si de morte mariti aliter non constet.
- Clericus non præsumitur, qui ab eo, à cuius potestate id non pendet, verbis enunciatus talis fuit appellatus.
- Enunciatiua à contrahentibus prolata, nullam præsumptionem faciunt contrahentium, quando actus est recens, & novus. Quid autem sit in antiquis, n. 21. cum seq.

P R A E S U M P T. CXXXIII.

Cum in superiore præsumptione aliqua de re verbis enunciatus contrahentium differerim, visum è re fuit hoc in loco explicare, quædo & quibus in casibus vera esse præsumantur ab ipsis contrahentibus verbis enunciatus prolata? Et sane dicendum est vera præsumi, quæ verbis enunciatus pronuntiata fuerunt, lequidam ff. de probat. & l. optimam, C. de contrah. & committ. stipula. Et verba hæc contrahentium enunciatiua, præsumptionem inter eos facere, vt vera credantur ab eis enunciata, manifestè affirmat Bart. in l. ex hac scriptura, num. 16. ff. de donatio. Abb. in consil. 16. col. 2. lib. 1. Socin. Sen. in consil. 213. lib. 2. & consil. 68. num. 7. lib. 4. Dec. in consil. 42. col. 7. vers. quartum dubium. & Crau. in consil. 29. num. 1. & idem in tractatu de antiquit. tempor. in 3. part. 1. par. princ. num. 19. & num. 47. scripsit, facere plenam probationem inter contrahentes, donec probetur contrarium.

Dissentit tamen à prædictis Soc. Sen. consil. 92. col. 12. n. 22. vers. sed difficultas, lib. 3. qui respondit, nec præsumptionem quidem facere.

Extenditur primò, vt locum habeat hæc traditio, etiã contra alios non contrahentes, & ipsi tamen contractui consentientes, ita Soc. Sen. in consil. 266. colum. 4. vers. quod potius censeri debeat, lib. 2. & Crau. in d. 3. part. 1. col. 20.

Extenditur secundò, vt locum habeat etiam contra heredes, & successores etiam singulares ipsorum contra-

hentium, ita Crau. in d. consil. 29. n. 1. qui Aret. & Soc. huius opinionis commemoravit.

Extenditur tertio procedere, & locum habere, vt etiã aliquando non admittatur probatio in contrarium aduersus hanc enunciationem, sicuti quando verba enunciatiua emittuntur propter aliud sciens se per eo, super quo partes ipse possunt sibi præiudicare, ita Cyn. in l. nõ nudis, quæst. vlt. C. de prob. Bal. in l. cum falsa, C. de falsa causa adiect. leg. Soc. Sen. in consil. 46. num. 8. libro 1. quod est repetitum in consil. 213. lib. 2. & Crau. in d. 3. part. num. 20.

Extenditur quarto, vt locum etiam habeat, quando de ipso enunciato contingit disputari principaliter. Nã adhuc præsumptionem faciunt verba hæc enunciatiua inter ipsas partes, ita Aret. in capit. per tuas, de probatio. & consil. 13. col. vlt. vers. præterea ista confessio. Abbas in consil. 16. colum. 2. lib. 1. Alexandr. in additio. ad Baldum in l. ad probationem, col. 2. de probat. R. in. in consil. 141. num. 13. lib. 5. Crau. in d. 3. part. 1. col. 55.

Extenditur quinto, vt locum habeat hæc præsumptio, etiam quoad tertium, vt scilicet ad eius favorem præsumantur verba illa enunciata, ita Bal. in d. c. series, col. 1. de testib. & Crau. in d. 3. part. num. 30. & 36. qui rationibus, & argumentis comprobavit, & quædam contraria confutavit.

Et hæc quidem Bald. declaratio multo magis procedit, quando verba hæc enunciatiua fuerunt prolata in iudicio. Nam tunc sine controversia pro tertio præsumptionem faciunt, ita Rom. in consil. 63. num. 2. quem sic intellexit Crau. in d. 3. part. numer. 27. & Romanum secutus est Ias. in l. iuramentum, §. quod fere, col. 2. ff. de pact. Hæc sanè verba in iudicio prolata facilius, & efficacius probant ob calorem iudicij, ita Bartol. in d. l. ex hac scriptura, num. 16. ff. de donatio, Corn. in consil. 305. col. 4. lib. 3.

Et præterea illa Baldi traditio in d. cap. series, locum habet multo magis, quando hæc verba enunciatiua sũt antiquitus prolata. Nam tunc præsumptionem etiam quoad tertium, sine dubio faciunt, vt respondit Abb. in consil. 62. in 3. dubio. l. b. 2. quem secutus est Crau. in d. 3. part. num. 28.

Rursus locum habet prædicta doctrina multo magis, quando adhibitum fuit iuramentum. Nam tunc efficacior redditur præsumptio hæc pro tertio, ita tradit Crau. præcitato in loco, num. 38. reiecto responso Iaso. in consil. 36. lib. 3. Iuramentum enim multum operari hæc in re solet, vt docuit Ias. in l. ex his, col. 2. vers. 6. fallit, C. de testam. milit. cum post alios dixit, verba enunciatiua iuramento comprobata disponere, & idem decidit Afflic. decil. 83. num. 3.

Et tandem multò magis procedit hæc traditio Bald. 11 quando verba hæc enunciatiua significat causam finalem eius, quod agitur, & habito respectu ad qualitatem personarum, quas verisimile non est mentiri, ita idem Bald. in consil. 310. an patronatus, lib. 3. & Crau. in d. 3. part. num. 49.

Extenditur sexto, vt locum habeat, etiam si enunciatur id, quod eo tempore confecti actus non potuit verisimiliter intervenire, vt si enunciatur, facta fuisse subhabitationem bonorum alienatorum. Hæc sanè enunciatio præsumptionem facit inter ipsosmet contrahentes, ita post alios Dec. in Authen. si quis in aliquo, n. 39. C. de eden. Brun. in tract. de forma, & solemnitate, in tit. de prob. & præsumpt. formæ & solemnitate, col. 43. vers. sic alius casus est, & Crau. in tract. de antiq. temp. 1. part. princip. in 4. part. quæ incipit, ampliatur, num. 2. Quis quidem dicant hanc enunciationem non nocere tertio, nisi de antiquo agatur.

Declaratur primò hæc præsumptio, vt locum nõ habeat,

beat, quando hæc verba fuerunt enunciata ab eo, qui de facio ipso enunciato verisimiliter scientiam cognitionemque non habuit, ita Crau. in d. tract. de antiquitate tempor. in d. 3. part. prima par. princ. numer. 50. auctoritate Felin. in c. per tuas, colum. 4. vers. secundo restringitur, de probatio, dum scripsit, confessionem filiationis incidenter, & ob aliud emissam non facere præsumptionem, aut effectum quasi possessionis filiationis, quominus is, qui se asserit filium, probare teneatur se filium, quando emissam est ab eo, qui probabiliter ignorabat. Qua de re dicemus infra li. 6. in præsumptione vigesima octava, vbi aliqua de præsumptione circa filiationem differemus.

Declaratur secundò, vt locum non habeat hæc præsumptio, quædo verba enunciatiua fuerunt prolata super aliquo facto non convenienti ipsi enunciati, & confessioni. Nam tunc nec præsumptio quidem inducitur, ita Crau. præcitato in loco, n. 5. ex sententia Iaso. in consil. 102. col. 2. lib. 4. cum respondit, quod quando quis fuit nominatus filius incidenter, in actu indifferenti, qui etiam non filio convenire potest, puta, si dicatur, filium veni huc, facito hoc, hæc verba non inducunt præsumptionem filiationis pro illo, vt dicatur constitutus in quasi possessione filiationis, secus enim est, quando verba enunciatiua proferuntur in actu, qui non solet convenire alteri, quã filio, vt puta si dicat, bene veni fili mi, volo quod tractes negocia mea, ita Cast. in l. non nudis, C. de prob. Gem. in c. si Papa, in princ. de elect. in 6. An. ch. in Clem. vlt. de sent. excom. & Crau. vbi supr. & scripsit in lib. 2. de arbit. iud. casu 89. n. 78.

Declaratur tertio, vt locum non habeat hæc præsumptio, quando prolata fuerunt verba hæc enunciatiua super eo, de quo partes disponere non possunt, quemadmodum dixi in precedenti præsumptione, in fin. & in specie tradunt post alios Brunus, Crau. & Ofo. quos statim referam. Exemplum afferri solet, quando in instrumento alienationis bonorum ecclesie dicitur. Habita licentia Episcopi, & precedentibus tractatibus. Nam tunc verba hæc non faciunt præsumptionem, ita Abbas in consil. 41. colum. 1. libro 1. Alexandr. in consil. 17. n. 6. libro 4. Iason in consil. 24. numero 7. libro 1. Felinus in cap. ficat, num. 27. vers. si autem est solemnitas, de sentent. & re iudica. Decius in Authent. si quis in aliquo, num. 37. C. de eden. Crau. in d. tractatu de antiquitate tempor. in tertia particula prima partis principalis, num. 63. & Ofo. in decisio. 152. col. 2. qui alios recenset.

Ita quoque dicimus, quod quando in alienatione ipse facti bonorum ecclesie enunciatur, id factum esse pro evidenti utilitate, vel necessitate ecclesie, enunciatio hæc præsumptionem non facit, ita esse, sed requiritur probatio. Ita Geminian. in cap. 1. de rebus ecclesie non alienand. Brunus in tractatu de forma, & solemnitate, in titulo de probatione, & præsumptione formæ, & solemnitate, colum. 43. vers. item ex prædictis, & Ofo. in d. decisio. 72. col. 1. & alia ad rem scripsit Brun. præcitato in loco.

Sic etiam dicimus, quod renunciatio facta à muliere, quod sit vidua, cum non constet aliter de morte mariti, non facit præsumptionem, cū ab eius potestate hoc non pendat, ita respondit Aret. in consil. 13. col. vlt. vers. potest etiam. Est simile quod respondit Bero. in consil. 170. nu. 3. lib. 2. cum dixit, non præsumi clericum, & qui talis fuit in verbis enunciatus appellatus, cum ab enunciatis potestate hoc non pendat.

Declaratur quarto, vt locum non habeat contra tertium. Nam verba enunciatiua à contrahentibus prolata, nullam præsumptionem faciunt contra tertium, quod actus est recens, & novus, vt vno ore admittunt omnes in Authen. si quis in aliquo. C. de eden. Dec. in consil. 13.

col. pen. vers. nam per instrumenta.

Quando verò res est antiqua, dubium est, tan hæc verba enunciatiua probationem, vel præsumptionem aliquam faciant contra tertium. Distingunt Abbas in causa, de probat. & in consil. 54. col. 2. vers. tertio probatur lib. 1. Corn. in consil. 22. col. 3. vers. nec obstat, gl. lib. 3. & Crau. in tract. de antiq. temp. in 1. part. princip. in 4. part. quæ incipit, ampliatur, num. 6. vers. quid tenendum, & quod aut agitur de modico & leuique præiudicio, & tunc verba hæc enunciatiua probant contra tertium, aut agitur de magno præiudicio, & tunc nec plenam, nec semiplenam probationem faciunt, sed aliqualem præsumptionem. Et ipse Crau. ibidem num. 12. subiungit, quod in antiquis, quorum probatio est difficilis, non solum propter ipsam antiquitatem, & lapsum temporis, sed etiam propter qualitatem ipsius facti, verba hæc enunciatiua plenè probant contra tertium, ita tradit respondisse Alex. in consil. 90. colum. 3. vers. & his est responsum, lib. 6. & scripsit Rebuffum in tractat. nominationum. Probant etiam verba enunciatiua contra tertium, vbi agitur de magno præiudicio, quando cum ipsa temporis antiquitate concurrunt aliæ coniecturæ, vt puta longa possessio, plura instrumenta, vel alia similia, sicuti multorum auctoritate affirmavit doctissimus Burf. quem honoris causa nominare soleo, in inquam in consil. 151. n. 93. lib. 2.

Novatio quando, & quibus in casibus facta, & inducitur a præsumatur, non leni studio discursur?

S V M M A R I V M.

- 1 Obligacionibus non solum solutione, sed etiam nonatione receditur.
- 2 Novatio quando inducebatur ante ius Pandectarum.
- 3 Novatio iure Pandectarum quando introducatur.
- 4 Non præsumitur, si stipulatio secunda prætoris sit, n. 4.
- 5 Vel si conventionalis, & plus prima contineat, n. 5.
- 6 Nisi tamen contineat minus tempore, n. 6.
- 7 Et quid sit tantundem quod prima contineat, interueniente, vel non interueniente persona noua, n. 7.
- 8 Vel si contineat idem in substantia, diuersum quoad rem ipsam, num. 8.
- 9 Novatio nec iure Digestorum præsumitur, quando ex necessitate secunda stipulatio interponitur.
- 10 Novatio non præsumitur, quando secunda stipulatio idem continet quod prima, & aliquid distinctum.
- 11 Novatio non præsumitur, quando secunda stipulatio ad primam non est equalis.
- 12 Idem si non principalis obligatio renouatur, sed solum fideiussoria, num. 12.
- 13 Vel solum mutentur fideiussores, & pignora, n. 13.
- 14 Nisi tamen in datione novorum fideiussorum, vel pignorum, renouetur prima obligatio, n. 14.
- 15 Aut priorum fideiussorum, vel pignorum loco dentur alij, numer. 15.
- 16 Novatio iure Digestorum, nec præsumebatur, nec fieri poterat in alio, quam stipulationis contractu.
- 17 Aut si post primum contractum incontinenti adijceretur stipulatio, num. 17.
- 18 Cui tamen opinioni adducitur alia contraria, n. 18.
- 19 Mutationem voluntatis non præsumendi, ratio eadem est, tam in contractibus, quam in ultimis voluntatibus.
- 20 Pugnantibus duobus, secundum derogat primo.
- 21 Novatio facta non præsumitur, quando duo contractus una simul conueniuntur, & vnus alterum non præcedit.
- 22 Incontinenti quæ sunt, censentur inesse.
- 23 Pactis pluribus in vno eodemq. instrumento appostis, nec prius datur, nec posterius.